

rendező Mátyássy Bence alakította. A karmester Héja Domonkos volt.

Ismételten szembesülhettünk azzal, hogy a mese: veszélyes műfaj. Fokozott mértékben igaz ez a zenés mesére. Könnyen félreérthető, más szempontból pedig nem könnyű végiggondoltan a „lényegét” visszaadni. Legalábbis, ez derült ki a délelőtti előadásból, amelynek közönségében – kis túlzással – 2 évestől 102 évesig minden korosztály képviselve volt.

Zeneileg mindenképp a Prokofjev-mű volt kidolgozottabb. Az egyes szereplőkhöz társított hangszerek közül kiváltképp a fuvola jeleskedett (kismadár), s a farkast megjelenítő három kürt. A művet ismerők figyelmét is elterelte a zenéről a kerettörténet indokolatlan (pontosabban, olcsó poénnal „indokolt”) bővítése, amennyiben egy Piroška társult a mesélőhöz, akiről utolsó pil-

lanatban kiderült, hogy ő a farkas (sátáni kacaja talán már a következő mű ördögét volt hivatott előlegezni). Elvontabb volt a Sztravinszkij-mű megjelenítése (a színészek megjelenése persze mindig élmény a zenehallgatóknak, általában minden látványelemet hálásan fogad a közönség). Itt rendkívül zavaróan hatott, hogy a főszereplők többnyire olvasópróba-szinten olvasták szövegüket; kellő rutin birtokában – sajnos, néha eltűzött hangulati töltéssel. A szünetek tagoló szerepe viszont remekül érvényesült. A szólista-szerepbe került zenekari muzsikuskok kamarazenei érzékenysége ezúttal kevésnek bizonyult; bántóan sok esetlegesség tűnt fel játékukban. A karmester ezúttal nem zenei vezető volt, csupán a muzsikuskok koordinátora.

A katona története különböző szöveg-variációkkal ismertetes. Amit itt hallottunk (be-

ékelve egy gag-et, miszerint az írástudatlan katona az ördögtől kapott csodakönyvből épp a Péter és a farkas meséjét kezdi olvasni), összességében hosszadalmas volt, akkor is, ha Bodrogi mókázása vidám pillanatokot is tudott okozni.

A közönség mindazonáltal elégedett lehetett: ismét kapott Danubia-bérletet, s korábbi ismeret-foszlányok, emlékképek felidézésével mese közelben töltött két órát. Hogy ebbe a műsorba kevés zenei élményforrás került, korántsem a programból következik. A „zene + színház” ötlet jó, csak minden konkrét megvalósításhoz következetesen végigvitt koncepció szükséges. És az a meggyőződés, hogy a látványelemeket élmény adó többletnek tartásuk a muzsikuskok, ne többnek. Tehát, játékuk olyan igényes és kidolgozott legyen, ami látvány nélkül is podiumképes.

Fittler Katalin

CD-kritika

A MÁV Szimfonikus Zenekar második Rózsa Miklós szerzői lemezéről

A Brácsaverseny és a Magyar szerenádok tartalmazó korong után ismét Mariusz Smolij vezényletével rögzítette az elsősorban méltán filmzeneszerzőként számon tartott Rózsa Miklós további négy művét. Közülük a legkorábbi a Rapszódia gondonkára és zenekarra (Op. 3.), amelyet a lipcsei konzervatórium végzős növendékeként komponált. Csaknem egy évtizeddel későbbi az eredetileg Capriccio, Pastorale e Danza című ciklus (Op. 14.), amely később a Három magyar vázlat címet kapta (az eredeti címet a tételcímekek őrzik). A felkérésre írt Nyitányhoz nem tartozik konkrét-meghatározott program, ám óhatatlanul is kapcsolatba hozható az '56-os magyarországi eseményekre való (érzelmi) reflexióval. Hasonlóképp felkérésre készült 1963-ban a Notturmo ungherese, amelynek bemutatóját nem kisebb karmester vezényelte, mint Ormándy Jenő (philadelphiai együttese élén).

Csaknem három és fél évtizeden ível át a négy magyar hangvételű kompozíció, azonban ezt az „időbeliséget” aligha érezhetjük. A hazájától elszakadt szerző Nyugat-Európában csakúgy, mint Amerikában, nem felejtette el zenei anyanyelvét. Természetesen a magyar zeneirodalom hatását hiába keresnénk, viszont az idő múlásával mintha még élesebben körvonalazódtak volna azok a ti-

pikus magyar fordulatok, amelyek felidézése a külföldiek számára is egyértelművé teszi e muzsikák „hovatartozását”.

Annál nagyobb hatással van a szerző zenei gondolkodásmódjára filmzeneszerzői munkássága; ennek számlájára írhatóak a mármár plakátszerű egyértelműséggel felvázolt fordulatok. A motívumok karakterisztikusak, a tágasságot (nagyotál) többoktávnyi távolságban megszólaltatott unisono-fordulatokkal érzékelteti. Valamiféle „evidencia” hatja át ezeket a zenekari műveket; aligha okozhattak fejtörést akár a karmesternek, akár a zenekari hangszercsoportoknak és szólistáknak. Más szempontból tekintve, ezeket a tételeket intenzíven kell játszani, üresjáratok nélkül – a formarészek egymásrakövetkezése egyértelműen minősíti a szakaszok viszonyát. Ami alapkövetelmény: a mindenkori dallam prioritása (a kidolgozott) kísérettel szemben a dallamfordulatok szólistikus igényű kidolgozása ugyanakkor nem társul játékost-próbáló technikai nehézséggel.

Harmonikus együttműködést sejtet a felvétel a Rapszódia szólistájára, Mark Kosower, a karmester és a zenekar között. A hallgatni-való tetszetős, távlatos visszapillantás arra a stílusra, amelyhez hasonló volt sajátja idehaza a divertimento-irodalmat gazdagító

szerezőknek, s azoknak, akik a versenyművek virtuozitásával, színességével gyakoroltak hatást a közönségre. Modernnek legfeljebb rövid ideig tűnhetett „kortárs”-korában is – viszont a kikapcsolódáshoz színvonalas kompozíciókkal járult hozzá. Napjaink stresszes világában épp feszültségmentességével jelent különleges játszani-valót; az előadókat ingerküszöbük áthelyezésére készíti; olyan árnyalatokat, részleteket tart fontosnak, amelyeken egyébként könnyen átsiklik a figyelem. Ebben a megváltozott zenei mozgástérben átértékelődik a hangzás megannyi gesztusa – szokatlan feladat otthonosnak lenni itt.

A MÁV Szimfonikus Zenekar koncertjeinek műsorán rendszeresen szerepelnek ritkaságok, érdekességek, különlegességek. Az együttesnek tehát kifinomult az ilyesfajta alkalmazkodóképessége – épp ezért vállalkozhatnak eredményesen arra a feladatra, hogy a Rózsa Miklós szimfonikus műveivel először találkozókkal megszeretessék a szerző könnyű-kezü muzsikáját. Kamatozik az is, hogy gyakran/rendszeresen kísérnek énekeseket; nem becsülik alá a dallam jelentőségét (tudják: tematikus értékével nem elég tisztában lenni, hanem minden alkalommal illő módon kell megszólaltatni), s az időről időre váltakozó apparátusú kísérő-együttes mindig megtalálja a maga funkcióját a zenei szövet egészében.

A MÁV Szimfonikus Zenekar méltán visszatérő szereplője a NAXOS Rózsa Miklós szerzői sorozatának.

Fittler Katalin